

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning om de nationale test

– til lærere, som underviser elever
med særlige behov

Vejledning om de nationale test

- til lærere, som underviser elever med særlige behov

Tekst:

Fokus Kommunikation og Børne- og Undervisningsministeriet

Produktion:

Center for Kommunikation og Presse

Grafisk tilrettelæggelse:

Center for Kommunikation og Presse

ISBN, web-udgave: 978-87-603-3118-3

Publikationen kan downloades på uvm.dk/nationaletest

Udgivet af Børne- og Undervisningsministeriet, 2017

Revideret i 2021

Indhold

Forord og læsevejledning 5

Læsevejledning 5

Praktisk guide til at afvikle testene 7

Før testen 7

Tænk testene med i årsplanlægningen 7

Informér forældre om testen – fortæl, at der vil være opgaver, eleverne ikke kan løse 8

Fritagelse af elever 8

Gør eleverne fortrolige med testene – men træn ikke specifikke opgaver 9

Skab gode rammer 9

Fortæl eleverne om testen 9

Sørg for, at de tilladte hjælpemidler er fundet frem 10

Under testen 10

Alle elever skal bruge 45 minutter 10

Skab gode rammer for koncentration og giv eventuelt pauser undervejs 10

Du må gerne forlænge tiden eller udsætte testen til en anden dag 10

Forskellige elevgruppers særlige behov under testen 11

Elever med ADHD 11

Elever med autisme 12

Elever med cerebral parese (spastisk lammelse) 12

Elever med høretab 13

Elever med ordblindhed (dysleksi) 14

Elever med synsnedsettelse 14

Elever med udviklingshæmning 15

Brug og formidling af testresultaterne 17

Efter testen 17

Sådan kan du læse resultaterne 17

Særligt ved den normbaserede tilbagemelding 17

Særligt ved den kriteriebaserede tilbagemelding 17

Efter testen skal du formidle resultaterne mundtligt til eleven	17
Brug testresultaterne i det faglige samarbejde	18
Brug testresultaterne i dit samarbejde med din skoleleder	18
<hr/>	
Bag om de nationale test	19
Formålet med de nationale test	19
Disse områder tester de nationale test	20
Fag og klassetrin for obligatoriske test	20
Frivillige test	20
Særligt ved de nationale test	21
Sådan udarbejdes opgaverne til de nationale test	21
Rasch-modellen	21
Testene er adaptive – de tilpasser sig elevernes niveau	21
De adaptive test og de dygtige elever	22
De adaptive test og de fagligt svagere elever	22
Forskellen på norm- og kriteriebaserede tilbagemeldinger	24
Kriteriebaseret tilbagemelding viser elevens faglige niveau	24
De normbaserede og de kriteriebaserede tilbagemeldinger kan ikke umiddelbart sammenlignes	25
Usikkerhed ved resultaterne	25
Usikkerheden for den enkelte elevs testresultat	25
Du kan bidrage til et sikkert testresultat	25
Elevernes adfærd under testen har stor betydning for resultaternes sikkerhed	26
Testopgaverne og -resultaterne er fortrolige	26
Du må gerne tale med forskellige fagpersoner om resultaterne	26
Udveksling af testresultater	27
<hr/>	
Læs mere	28

Forord og læsevejledning

Kære lærer

Med denne vejledning forsøger vi at give en læsevenlig og praktisk guide til brugen af de nationale test.

I Styrelsen for Undervisning og Kvalitet stræber vi efter, at vores vejledningsmateriale har så stor værdi som muligt for lærerne i arbejdet med de nationale test.

Hvis du har bemærkninger til vejledningen eller konkrete idéer til, hvordan den kan blive endnu bedre, så håber vi, at du vil sende dine kommentarer til os. Så vil vi inddrage dine kommentarer næste gang, vi skal udarbejde vejledningsmateriale.

Kommentarer kan sendes til nationaletest@stukuvvm.dk.

Læsevejledning

Denne vejledning består af tre dele:

Første del er en praktisk guide til planlægning og afvikling af testene. Her kan du udover generelle råd også få viden om, hvordan du bedst kan afvikle nationale test, når en elev har særlige behov. Du kan læse om elever med ADHD, autisme, cerebral parese, høretab, ordblindhed, synsnedsettelse og udviklingshæmning.

Anden del handler om brug og formidling af testresultaterne.

Den tredje del beskriver blandt andet grundlaget for de nationale test og formålet med dem. Her kan du læse om den norm- og den kriteriebaserede tilbagemelding og om, hvem du må dele resultaterne med.

Informationerne i denne vejledning står også i den generelle vejledning til alle fag. Det særlige ved denne vejledning er, at du også kan læse om, hvordan du bedst afholder nationale test for elever med de forskellige funktionsnedsettelser.

Den generelle vejledning til lærere finder du på uvm.dk/nationaletest. Den har titlen *Vejledning om de nationale test – til lærere i alle fag*.

God læselyst.

Praktisk guide til at afvikle testene

Før testen

Tænk testene med i årsplanlægningen

Det er en god ide, at lærerteamet tænker de nationale test med i årsplanlægningen. I kan for eksempel overveje:

- Hvornår er det bedst at gennemføre de obligatoriske test i forhold til opfølgning på undervisningsforløb?
- Hvornår vil I sende testresultaterne til forældrene?
- Hvornår skal skole-hjem-samtalerne holdes, og hvordan vil I inddrage resultaterne?
- Ønsker I at gennemføre frivillige test? I så fald, hvornår er det bedst at gennemføre dem?
- Hvornår og hvordan indsamler I den øvrige viden om eleverne, som I skal bruge i samspil med resultaterne fra de nationale test?
- I hvilke fora – eksempelvis teammøder, møder i det pædagogiske læringscenter og klassekonferencer – anvender I de forskellige evalueringsdata?

Figur 1: I dette eksempel på en årsplan for engelsk i 7. klasse indgår de nationale test sammen med andre pædagogiske redskaber i årsplanen.

Periode og emne	Kompetenceområde og færdighedsog vidensmål	Omsatte læringsmål	Evaluering
Uge 45-49 Forrest Gump and American History	Mundtlig kommunikation Præsentation, fase 3 Eleven kan give korte sammenhængende fremstillinger på basis af udleverede informationer. Eleven har viden om teknikker til at bearbejde information. Interkulturel kontakt, fase 3 Eleven kan give eksempler på forskelle og ligheder mellem kulturog samfundsforhold i eget land og i engelsksprogede områder. Eleven har viden om enkle kultur- og samfundsforhold i engelsksprogede områder.	Læringsmål 1 Eleverne kan fremlægge om episoder i moderne amerikansk historie. Læringsmål 2 Eleverne kan uddrage viden om amerikansk historie fra Forrest Gump og andre tekster.	Uge 45: Frivillig national test Lærerlog. Elevlog. Tilbage melding på fremlæggelserne ud fra tegn på læring (læringsmål 1).

Fortsættes på næste side

Periode og emne	Kompetenceområde og færdighedsog vidensmål	Omsatte læringsmål	Evaluering
Uge 50-51 Travel Blogs	<p>Skriftlig kommunikation</p> <p>Skrivning, fase 3 Eleven kan skrive forståeligt og sammenhængende på engelsk.</p> <p>Eleven har viden om tekstopbygning og afsnitsinddeling.</p> <p>Kultur og samfund</p> <p>Tekst og medier, fase 3 Eleven kan anvende varierede teksttyper i forskellige medier på engelsk.</p> <p>Eleven har viden om sammenhæng mellem genre, indhold og formål.</p>	<p>Læringsmål 1 Eleverne kan skrive sammenhængende tekster.</p> <p>Læringsmål 2 Eleverne kan skrive deres egne travel blogs med korrekte genretræk.</p>	<p>Lærerlog.</p> <p>Elevlog.</p> <p>Elevernes tekster rettes med fokus på tegn på læring (læringsmål 1 og 2).</p>
Uge 2-5 Crime Stories	<p>Mundtlig kommunikation</p> <p>Samtale, fase 3 Eleven kan udveksle synspunkter om kendte emner og situationer.</p> <p>Eleven har viden om argumentative sproghandlinger.</p> <p>Skriftlig kommunikation</p> <p>Læsning, fase 3 Eleven kan forstå hovedindhold og sammenhæng i forskellige teksttyper.</p> <p>Eleven har viden om læsestrategier i forhold til læseformål.</p>	<p>Læringsmål 1 Eleverne kan argumentere for deres bud på forbrydere og deres motiver.</p> <p>Læringsmål 2 Eleverne kan læse forskellige teksttyper om 'Crime'.</p>	<p>Lærerlog.</p> <p>Elevlog.</p> <p>Mobiloptagelser.</p> <p>Elevproduceret genreskema.</p> <p>Uge 5: Obligatorisk national test.</p>

Informer forældre om testen – fortæl, at der vil være opgaver, eleverne ikke kan løse

Inden testen er det vigtigt at informere forældrene om testene og deres formål. Fortæl, at testene tilpasser sig til eleverne, og at alle elever skal forvente at få opgaver, som de synes er svære, og som de ikke kan svare på.

Fortæl forældrene, at testene ikke er en prøve, som det kendes fra folkeskolens prøver i 9. klasse.

Du kan informere forældrene om testene i et nyhedsbrev, på et forældremøde eller via vejledningsmateriale om testene, der ligger på www.uvm.dk/nationaletest. På hjemmesiden finder du blandt andet en kort film om nationale test målrettet forældre.

Fritagelse af elever

De nationale test er obligatoriske for eleverne. En elev med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller med andre specifikke vanskeligheder kan få tilladelse til at aflægge sin test på særlige vilkår.

Det er skolelederen, der skal give tilladelsen. Skolelederen kan også give tilladelse til, at en elev fritages for en eller flere test, men det kan kun ske, hvis forældrene og eleven er enige i fritagelsen. Selv om elever er fritaget for én eller flere test, er de stadig med i de andre dele af den løbende evaluering. En elev, der er fritaget, skal evalueres på anden vis, og det skal skolelederen sørge for sammen med forældrene og – hvis det er muligt – eleven.

Fritagelse kan for eksempel komme på tale, når det vurderes, at eleven fagligt set er på et niveau så langt under det alderssvarende, at testen og testresultatet ikke giver meningsfuld viden om elevens udbytte af den undervisning, som han/hun har fået.

De fleste kan tage testene, fordi testene tilpasser sig elevernes niveau undervejs, og fordi eleverne under testen må bruge alle de hjælpemidler, som de på grund af deres særlige behov også bruger i den daglige undervisning. Testene kan gennemføres fleksibelt.

Hvis en elev ikke kan være til stede den dag, hvor resten af klassen skal testes, kan eleven gennemføre testen, når han/hun er tilbage på skolen igen.

Hvis en elev skal fritages fra en test, skal I på skolen markere det i testsystemet sammen med en begrundelse for fritagelsen.

Da det er skolelederens beslutning, om en elev skal fritages, bør du altid først tale med skolelederen, inden du inddrager forældrene.

Gør eleverne fortrolige med testene – men træn ikke specifikke opgaver

Det er en fordel, at eleverne er fortrolige med testens opgavetyper og brugerflade inden selve testen, da det er med til at sikre præcise målinger. Fortrolighed med testen sikrer, at eleverne ikke bruger energi på at lære testen at kende, men i stedet kan koncentrere sig om selve opgaveløsningen. Med en demotest kan eleverne prøve testkonceptet inden selve testen. Du kan finde demotesten på testogprøver.dk/demo.

Det er ikke en fordel at træne bestemte opgaver – for eksempel ordkædeopgaver i dansk – for at opnå bedre resultater. Ordkædeopgaver er en testmetode til at teste elevernes evne til at afkode; det er ikke en undervisningsmetode. Eleverne bliver ikke dygtigere til at afkode ord ved at øve sig i ordkæder.

Skab gode rammer

Sørg for at skabe rammer for størst mulig koncentration for eleverne. Overvej for eksempel, hvem der skal sidde ved siden af hinanden, og om der er elever, som vil have gavn af at sidde et bestemt sted i lokalet. Kontakt en eventuel testansvarlig på skolen, der kan hjælpe med at igangsætte testen. Du kan også overveje, om der er ressourcepersoner på skolen, som med fordel kan være med til at overvære testsituationen.

Fortæl eleverne om testen

Det betyder meget for elevernes oplevelse af testen, at du som lærer opmuntrer dem til at give sig i kast med opgaverne.

Her er nogle forslag til, hvad du kan fortælle eleverne inden en test:

- Testresultaterne bliver brugt til forskellige ting:
 - Jeg bruger testresultaterne sammen med afleveringer og andre test og evalueringer til at finde ud af, hvor meget I kan. Det skal jeg bruge til at finde ud af, hvad vi skal arbejde med i timerne for, at I bliver dygtigere.
 - Jeres forældre vil få jeres testresultat at vide, så vi kan tale om, hvordan vi hjælper jer bedst muligt til at blive endnu dygtigere.
 - I den samtale bruger jeg også de andre opgaver og test, som I har lavet.
 - I kommunen bruger de resultaterne til at sørge for, at alle børn i vores kommune har en god skole, hvor man lærer noget.
- Testen vil vare hele lektionen, og det er vigtigt, at I koncentrerer jer hele tiden. På den måde får jeg den bedst mulige information om, hvad vi skal arbejde med i timerne bagefter.
- Hvis I svarer forkert, bliver den næste opgave lettere, og hvis I svarer rigtigt, bliver næste opgave sværere. Det betyder, at I alle får forskellige opgaver.
- Der er ingen, som forventer, at I kan svare på alle opgaverne. Testen prøver nemlig hele tiden at finde ud af, præcis hvad I kan, og derfor vil den også stille jer opgaver, som I ikke kan svare på.
- Det gælder ikke om at svare på flest opgaver. I får ikke nødvendigvis et godt resultat, bare fordi I har svaret på mange opgaver.
 - Hvis I er i tvivl om en opgave, skal I svare dét, som I tror, er det rigtige. Det tæller nemlig som et forkert svar, når I blot går videre. Det er derfor bedre at komme med et gæt – det kan jo være, det er rigtigt.
 - Jeg må ikke hjælpe jer med at forstå opgaverne undervejs.
 - Men I må selvfølgelig gerne spørge, hvis der er tekniske spørgsmål eller problemer.
 - I må gerne bede om en pause under testen.

Sørg for, at de tilladte hjælpemidler er fundet frem

Forbered gerne eleverne i god tid på, hvilke hjælpemidler de må have med til testen. Sørg for, at de tilladte hjælpemidler er fundet frem, inden testen starter.

Hjælpemidler, alle elever må bruge

- Dansk, læsning og engelsk: Papir og kuglepen/blyant.
- Matematik, fysik/kemi og biologi: Papir og kuglepen/blyant. Lommeregner må som hovedregel anvendes. Dog er lommeregner forbudt i de opgaver, hvor en lommeregner med streg henover vises.
- Geografi: Papir og kuglepen/blyant, lommeregner og kortmateriale. Kortmaterialet findes på testogprøver.dk

Hjælpemidler, som må bruges af elever med særlige behov

Udover de almindeligt tilladte hjælpemidler skal elever med særlige behov have adgang til alle de hjælpemidler, som de bruger i den daglige undervisning i det fag, testen omhandler. Det kan for eksempel være:

- Hjælper eller støtteperson
- Oplæsningsprogrammer, ordforslagsprogrammer eller lignende
- Særlig skærm, tastatur eller stol
- Ekstra tid.

Hensigten er, at hjælpemidlerne skal kompensere eleven for hans/hendes vanskeligheder for at ligestille eleven i testsituationen. Læs mere i vejledningen *Vejledning om de nationale test – til lærere, som underviser elever med særlige behov*.

Under testen

Alle elever skal bruge 45 minutter

Alle elever skal blive siddende og bruge alle 45 minutter på testen. For det første giver det som regel mere præcise resultater, jo flere opgaver eleverne besvarer. For det andet skaber det mere ro i lokalet og mindsker en eventuel stemning af konkurrence blandt eleverne. Nogle elever tror simpelthen, at de dygtigste er dem, som bliver hurtigst færdige.

Skab gode rammer for koncentration og giv eventuelt pauser undervejs

Hvis en elev – eller en hel klasse – har brug for det, kan du sætte testen på pause. Det gælder for eksempel, hvis en eller flere elever har svært ved at koncentrere sig i længere tid ad gangen.

Koncentrationsbesvær kan i testresultaterne give forskellige udslag. Nogle gange kan lav koncentration aflæses ved, at eleverne i testen besvarer urealistisk mange opgaver på kort tid, altså svarer uden nøje omtanke. Andre gange kan det aflæses ved, at de svarer på meget få opgaver. Du kan på testafviklingssiden i test- og prøvesystemet følge med i, hvor mange opgaver hver elev har besvaret. Hvis du for eksempel oplever, at én elev pludselig svarer på uforholdsmæssigt mange opgaver i forløbet eller ingen opgaver besvarer, kan det være et tegn på, at eleven har brug for en pause.

Det er vigtigt, at eleverne sidder sådan, at de ikke kan se din testafviklingsside. Hvis eleverne kan følge med i, hvor mange opgaver klassekammeraterne har svaret på, kan det skabe grundlag for konkurrence og ubehag for nogle elever.

Du må gerne forlænge tiden eller udsætte testen til en anden dag

Når der er gået 40 minutter af testen, kan du vælge at forlænge testtiden for enkelte elever med 15 minutter, hvis det er nødvendigt for, at deres test "går i grøn". Det kan du gøre flere gange. Længere tid kan give et mere sikkert resultat. Vær dog opmærksom på, at et gult testresultat ofte skyldes elevernes testadfærd. Læs mere om testadfærd og farvemærkerne grøn, gul og rød på [side 25](#). Det kan være forskelligt, hvor lang tid du skal forlænge testen med. Lad for eksempel din vurdering afhænge af, om du oplever, at eleverne fortsat er koncentrerede og snart er i mål, eller om eleverne selv giver udtryk for at ville fortsætte.

Hvis en elev virker ukoncentreret, vurderer du måske, at elevens testresultat ikke vil gå i grøn, selvom du forlænger tiden. Så kan det være, at testen skal udsættes til en anden dag for denne elev. Din vurdering om at forlænge eller udsætte færdiggørelse af testen kan også afhænge af elevens alder og faglige forudsætninger.

Nogle elever kan ikke opnå et grønt resultat, selvom testtiden forlænges flere gange. Det kan for eksempel forekomme, hvis eleven undervejs i testforløbet har ændret adfærd. Tidsforbruget skal stå i et rimeligt forhold til resultatet, og i disse tilfælde kan du afslutte testen, selvom eleven ikke er grøn. Så skal du bare være opmærksom på, at denne elevs resultat vil være forbundet med større usikkerhed.

Du kan læse mere om procedurer og regler for genbooking på testogprøver.dk.

Forskellige elevgruppers særlige behov under testen

I dette afsnit kan du læse om syv elevgrupper med forskellige funktionsnedsættelser og om, hvordan de kan deltage i de nationale test. Gennemgangen er ikke udtømmende. Dels findes der flere typer af funktionsnedsættelser end dem, som gennemgås her, og dels har en del elever mere sammensatte funktionsnedsættelser og mere nuancerede diagnoser.

Alle elever, og måske særligt elever med forskellige funktionsnedsættelser, har individuelle behov i relation til, hvordan undervisningen skal tilrettelægges, og hvilken kompenserende støtte der kan være brug for. Det gælder naturligvis også, når eleverne deltager i test. Elever med særlige behovs nationale test forløber bedst, når tilrettelæggelsen af testene planlægges ud fra dit kendskab til eleven, din faglige sparring med kolleger og gerne også rådgivning fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.

De følgende afsnit skal vejlede og inspirere til, hvordan elever med særlige behov kan få mulighed for at deltage i de nationale test på lige fod med andre elever. Hvis dine elever har andre funktionsnedsættelser end dem, der er nævnt i teksten, kan du måske alligevel få vejledning og inspiration til, hvad du kan gøre.

Generelt er det vigtigt, at de hjælpemidler, som elever anvender i daglig undervisning, er til stede og fungerer efter hensigten. Underviserne i testlokalet skal derfor have et godt kendskab til hjælpemidlerne.

Elever med ADHD

Elever med ADHD har forskellige grader af vanskeligheder i forhold til opmærksomhed, hyperaktivitet og impulsivitet. Vanskelighederne skal ses i samspil med de sociale sammenhænge, som eleverne færdes i. Vanskelighederne kan ændre karakter og sværhedsgrad i konkrete situationer og i forbindelse med særlige livsforhold. Elever med ADHD bliver ofte oplevet som impulsive, urolige og uopmærksomme inden for den sociale kontekst, de befinder sig i. Det kan føre til misforståelser mellem dem og andre personer, og det skaber risiko for negativt samspil og dårlig trivsel.

Når dine elever med ADHD gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Ud over det kan du følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind, når det er nødvendigt.
- Overvej, hvornår testen skal gennemføres. Hvilket tidspunkt på dagen passer bedst i forhold til elevens dagsrytme? Lige efter et frikvarter med mange indtryk kan der for eksempel ofte være brug for 5-10 minutters stillesiddende aktivitet, før I sætter en test i gang.
- Indret et roligt testområde, gerne elevens vante arbejdsplads. Overvej nøje, hvor mange elever der kan være til stede i testområdet.
- Eleven kan have behov for personlig assistance, helst fra personer, der underviser eller assisterer eleven i den daglige undervisning.
- Aftal eventuelt med eleven, hvornår der skal være en pause.

Under testen:

- Hav særlig opmærksomhed på elevens testadfærd. Benyt eventuelt muligheden for at sætte testen på pause.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har

været i et kontinuerligt arbejdsflow.

- Afslut testen, eller benyt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Elever med autisme

Udviklingen hos elever med autisme er præget af kommunikations- og sprogforstyrrelser, særlige vanskeligheder i sociale sammenhænge, stereotyper (bevægelser, der gøres igen og igen uden synlig grund), ritualer og særinteresser. Man taler om et autismespektrum, fordi der findes flere former for og flere grader af autisme. For nogle elever med autisme ligger deres intelligenskvotient inden for det såkaldte normalområde, mens andre elever med autisme hører til gruppen af elever med udviklingshæmning.

Elever med autisme kan have vanskeligt ved at leve sig ind i, hvad andre mennesker tænker og vil. Derfor kan de have vanskeligt ved at forstå, hvorfor andre handler, som de gør. Det kan give anledning til væsentlige misforståelser i samarbejdet med eleven og risiko for negativt samspil i sociale sammenhænge.

Elever med autisme kan have særlige vanskeligheder med lyde, lugte og lys.

En del elever med autisme modtager undervisning, hvor de faglige læringsmål er på et andet klassetrin end det klassetrin, som de aldersmæssigt befinder sig på. Som lærer er det derfor relevant at være opmærksom på, at de obligatoriske nationale test gennemføres på det klassetrin, som eleverne aldersmæssigt befinder sig på, mens de frivillige nationale test kan tages på klassetrinnet over eller under.

Når elever med autisme gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Med det som udgangspunkt kan du desuden følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind, når det er nødvendigt.
- Overvej, hvornår testen skal gennemføres. Hvilket tidspunkt på dagen passer bedst i forhold til elevens dagsrytme? Lige efter et frikvarter med mange indtryk kan der for eksempel ofte være brug for 5-10 minutters stillesiddende aktivitet, før I sætter en test i gang.
- Indret et roligt testområde, gerne elevens vante arbejdsplads. Overvej nøje, hvor mange elever der kan være til stede i testområdet.
- Vær opmærksom på, om det er nødvendigt at gøre noget for at dæmpe lyde, lugte og lys i testområdet.
- Eleven kan have behov for personlig assistance, helst fra personer, der underviser eller assisterer eleven i den daglige undervisning.
- Aftal med eleven, hvad han/hun skal gøre, hvis situationen bliver ubehagelig.
- Aftal eventuelt med eleven, hvornår der skal være en pause.

Under testen:

- Hav særlig opmærksomhed på elevens testadfærd. Benyt eventuelt muligheden for at sætte testen på pause.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen, eller benyt eventuelt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Elever med cerebral parese (spastisk lammelse)

Elever med cerebral parese har en hjerneskade, der medfører motoriske funktionsnedsættelser. Nogle elever har næsten normal gangfunktion, mens andre elever sidder i kørestol. Nogle har en omfattende funktionsnedsættelse, mens andre kan gå og spise ved egen hjælp. Mellem disse yderpunkter kan der være store variationer.

De motoriske funktionsnedsættelser kan være ledsaget af kognitive funktionsnedsættelser (for eksempel problemer med indlæring, kommunikation, opmærksomhed eller tolkning) og af adfærds- og følelsesmæssige funktionsnedsættelser. Hos

nogle elever kan disse funktionsnedsættelser have større betydning for hans/hendes muligheder for aktivitet og for deltagelse i undervisningsaktiviteter end de motoriske funktionsnedsættelser.

Når elever med cerebral parese gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Udover det kan du følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind, når det er nødvendigt.
- Sørg for, at de fysiske rammer i testlokalet er i orden, og at der er den tilstrækkelige tilgængelighed. Hvis eleven skal bruge energi på praktiske problemer under testen, vil der være mindre overskud til selve arbejdet med testen.
- Anvend gerne elevens vante arbejdsplads. Overvej nøje, hvor mange elever der kan være i testområdet.
- Eleven kan have behov for personlig assistance, helst fra personer, der underviser eller assisterer eleven i den daglige undervisning.
- Aftal med eleven, hvad han/hun skal gøre, hvis situationen bliver ubehagelig eller uudholdelig.
- Aftal eventuelt med eleven, hvornår der skal være en pause.

Under testen:

- Hav særlig opmærksomhed på elevens testadfærd. Benyt eventuelt muligheden for at sætte testen på pause.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen, eller benyt eventuelt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Elever med høretab

Et høretab indebærer nedsat eller manglende evne til at opfange og skelne sproglyde og andre lyde i omgivelserne. Høretab medfører en risiko for tab af informationer, som kan sætte eleven uden for den kollektive forståelse. Høretab kan også medføre, at eleven bliver hurtigere udmattet af det koncentrationsarbejde, der kræves i sociale sammenhænge. I undervisningen af elever med høretab kan der være behov for visuel kommunikation, kompenserende it-hjælpemidler og særlige installationer i undervisningslokalet.

Når elever med høretab gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Med det som udgangspunkt kan du desuden følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Testen i engelsk målrettet 4. klasse indeholder lydopgaver. Elever som ikke kan kompenseres med hjælpemidler, bør fritages fra denne test.
- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind under testen, når det er nødvendigt.
- Sørg for, at der under testen er de samme kompenserende hjælpemidler og kommunikative metoder til rådighed som i den daglige undervisning.
- Sørg for, at de kompenserende hjælpemidler fungerer efter hensigten, og at underviserne i testlokalet har et godt kendskab til hjælpemidlerne.
- Sørg for, at eleven kan få støtte i forhold til eventuelle kommunikative problemer, hvis der er særlige og ukendte faglige termer eller lignende i testen.
- Aftal med eleven, hvad han/hun skal gøre, hvis situationen bliver ubehagelig.
- Aftal eventuelt med eleven før testen, hvornår der vil være en pause.

Under testen:

- Vær opmærksom på eventuel udtrætning hos eleven og på mulighederne for at holde pause eller udskyde testen for at genoptage den på et senere tidspunkt.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen, eller benyt eventuelt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Elever med ordblindhed (dysleksi)

Elever med ordblindhed har en specifik indlæringsvanskelighed. Ordblindhed er en grundlæggende vanskelighed med at lære at forbinde bogstaver med lyde. Det giver en usikker og langsom læsning, især af nye ord, og det gør det vanskeligt at stave.

Vanskelighederne kan ikke forklares med andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Ordblindhed kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer.

Elever med ordblindhed kan i undervisningen have behov for kompenserende it-hjælpemidler til oplæsning og stavning.

Når ordblinde elever gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Desuden kan du følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Husk at afprøve de oplæsningsprogrammer, som elever bruger i det daglige, på demoopgaverne før de virkelige test. [Læs om demoopgaverne på side 9.](#)

Under testen:

- Vær opmærksom på, at elever, der er afhængige af et oplæsningsprogram, kan have behov for hjælp fra en lærer ved opgaver, hvor der er tekst inde i et billede. I nogle opgaver er der tekst inde i billeder, grafik, på knapper eller i svarmulighederne. Disse tekster kan oplæsningsprogrammer ikke læse op. I den almindelige opgavetekst kan elever med et oplæsningsprogram få læst teksten op ved at markere tekststykket. Men man kan ikke markere tekst, som er en del af et billede.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. En test kan som regel gennemføres på 45 minutter, men elever med ordblindhed kan godt have brug for mere tid. Det kan skyldes, at de måske besvarer opgaverne langsommere. Er resultatet ikke grønt, kan det også skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen eller benyt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Efter testen:

Testresultatet vil ikke fortælle så meget om elevens afkodningsfærdigheder. I nogle opgaver giver oplæsningsprogrammerne automatisk eleven det rigtige svar. Det gælder for de opgaver, hvor eleven skal finde det billede, som viser det skrevne ord. I de afkodningsopgaver, hvor eleven skal sætte streger for at dele ord (ordkædeopgaver), får eleven dog ikke leveret svaret, da oplæsningsprogrammet ikke kan læse de sammensatte ord op. Afkodningen bør derfor også evalueres på anden vis, for eksempel med en ordlæseprøve.

Der indgår læsning i alle nationale test, og derfor er det en god idé at drøfte en elevs læsevanskeligheder i lærerteamet, så han eller hun får de nødvendige hjælpemidler. Overvej også, om testen skal gennemføres med en hel klasse, gruppevis eller enkeltvis, og om der skal være en ekstra lærer til stede, som specifikt kan støtte eleven med ordblindhed.

Elever med synsnedsettelse

Synsnedsettelse er et nedsat syn, man ikke kan korrigere tilstrækkeligt med briller, kontaktlinser eller andre hjælpemidler. Der er tale om en samlebetegnelse for svagsynede, stærkt svagsynede, blinde med lyssans eller total blindhed. Det kan

have betydning for eleven, om synsnedsettelsen er medfødt, eller om der er tale om gradvis udvikling af synsnedsettelse på grund af sygdom.

Det kan være meget forskelligt, hvad mennesker med den samme synsstyrke kan og ikke kan. Derfor er det nødvendigt jævnligt at få afprøvet den enkeltes elevs funktionsevne og hans/hendes evne til at klare forskellige situationer i hverdagen og i undervisningen.

Elever med synsnedsettelse kan have behov for kompenserende it-hjælpe midler og personlig assistance.

Når en elev med synsnedsettelse gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Med det som udgangspunkt kan du desuden følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind, når det er nødvendigt.
- Sørg for, at der under testen er de samme kompenserende hjælpemidler og kommunikative metoder til rådighed som i den daglige undervisning.
- Vær opmærksom på, at eleven kan have behov for personlig assistance, helst fra personer, der underviser eller assisterer eleven i den daglige undervisning.
- Book eleven til at gennemføre den tilgængelige version af testen. De fleste opgaver er konstrueret, så de lever op til de internationale retningslinjer for tilgængelighed for elever med særlige behov (WCAG). I den tilgængelige version optræder kun opgaver, som man ikke behøver at bruge en mus for at løse.
- Sørg for, at de kompenserende hjælpemidler fungerer efter hensigten, og at underviserne i testlokalet har et godt kendskab til hjælpemidlerne.
- Aftal med eleven, hvad han/hun skal gøre, hvis situationen bliver ubehagelig.
- Aftal eventuelt med eleven før testen, hvornår der skal være en pause.

Under testen:

- Vær opmærksom på eventuel udtrætning hos eleven og på mulighederne for at holde pause eller udskyde testen for at genoptage den på et senere tidspunkt.
- Vær opmærksom på, at elever, der bruger et oplæsningsprogram, kan behøve hjælp af en lærer ved opgaver, som har tekst inde i et billede. I nogle opgaver er der tekst inde i billeder eller grafik, på knapper eller som svarmuligheder. Disse tekster kan oplæsningsprogrammer ikke læse op. I den almindelige opgavetekst kan elever med oplæsningsprogram få læst teksten op ved at markere tekststykket. Men man kan ikke markere tekst, som er en del af et billede.
- Benyt eventuelt muligheden for at sætte testen på pause.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen eller benyt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Efter testen:

- Husk, at at testresultatet i i testen i dansk, læsning skal tages med forbehold, hvis der er anvendt oplæsningsprogram. I nogle opgaver giver oplæsningsprogrammerne automatisk eleven det rigtige svar i de opgaver, der tester afkodning. Det gælder for de opgaver, hvor eleven skal finde det billede, som viser det skrevne ord. I de afkodningsopgaver, hvor eleven skal sætte streger for at dele ord (ordkædeopgaver), får eleven dog ikke leveret svaret, da oplæsningsprogrammet ikke kan læse de sammensatte ord op.

Elever med udviklingshæmning

Elever med udviklingshæmning omtales også ofte som elever med generelle indlæringsvanskeligheder. Mennesker med udviklingshæmning udvikler sig ikke i samme grad som andre. Det viser sig allerede i barndommen, hvor kognitive, sproglige, motoriske og sociale evner og færdigheder sjældent svarer til det, der ses hos jævnaldrende.

Udviklingshæmning kan have flere sværhedsgrader. Funktionsniveauet kan ligge inden for et stort spænd, og derfor kan der være stor forskel på disse elevers behov for støtte og hjælp.

En del elever med udviklingshæmning modtager undervisning med faglige læringsmål på et lavere klassetrin end det trin, som de aldersmæssigt befinder sig på. Som lærer er det derfor relevant at være opmærksom på, at de obligatoriske nationale test gennemføres på det klassetrin, som eleverne aldersmæssigt befinder sig på, mens de frivillige nationale test kan tages på klassetrinnet over eller under.

Når elever med udviklingshæmning gennemfører nationale test, skal du grundlæggende bruge de samme specialpædagogiske strategier og metoder som i den daglige undervisning. Med det som udgangspunkt kan du desuden følge disse anbefalinger:

Før testen:

- Planlæg et beredskab med metoder og redskaber til at gribe ind under testen, når det er nødvendigt.
- Overvej, hvornår testen skal gennemføres. Hvilket tidspunkt på dagen passer bedst i forhold til elevens dagsrytme? Lige efter et frikvarter med mange indtryk kan der for eksempel ofte være brug for 5-10 minutters stillesiddende aktivitet, før I sætter en test i gang.
- Planlæg testen, så situationen minder så meget som muligt om hverdagens undervisning.
- Aftal med eleven, hvad han/hun skal gøre, hvis situationen bliver ubehagelig.
- Aftal eventuelt med eleven, hvornår der skal være pause.

Under testen:

- Anvend ressourcer på at have særlig opmærksomhed på elevens testadfærd.
- Benyt eventuelt muligheden for at sætte testen på pause.
- Overvej at benytte muligheden for at forlænge testen, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter. Er resultatet ikke grønt, kan det skyldes, at eleven har haft svært ved at koncentrere sig, ikke har svaret på nok opgaver eller ikke har været i et kontinuerligt arbejdsflow.
- Afslut testen eller benyt muligheden for at udsætte testen til en anden dag, hvis testresultatet ikke er grønt efter 45 minutter.

Brug og formidling af testresultaterne

Efter testen

Sådan kan du læse resultaterne

Undersøg først klassens resultater:

- Hvordan ser klassens profil ud?
- Hvordan ser resultaterne ud i forhold til dine øvrige evalueringer i klassen?

Undersøg særligt de elevresultater, som er anderledes end dine forventninger og de øvrige evalueringer:

- Er der elever, der har klaret sig bedre eller dårligere end forventet?
- Der kan være forskellige forklaringer på, at elever har klaret sig anderledes end forventet. Måske er eleven dygtigere, end hvad engagementet i undervisningen viser. Ved at se på de opgaver, eleven har besvaret, og hvilke af disse eleven har svaret korrekt på, kan testen for eksempel vise, at eleven faktisk godt kan løse opgaverne, men blot skal have ro og lidt længere tid til dem end sine klassekammerater.
- Der kan på samme måde være forskellige forklaringer på, at elever har klaret sig dårligere i forhold til, hvad du forventede. Måske har eleven været ukoncentreret eller besvaret for få opgaver. Måske er eleven dygtig, men usikker, og bruger uforholdsmæssigt lang tid på hver opgave. Eller måske opdager du, at eleven ikke forstår opgaveformuleringerne inden for et bestemt profilområde.

Særligt ved den normbaserede tilbagemelding

- Hvordan er elevens og klassens resultater sammenlignet med eventuelle tidligere test målrettet samme klassetrin?
- Hvordan er resultatet sammenlignet med den nationale præstationsprofil? Bemærk, at den nationale præstationsprofil først kan ses i efteråret.

Særligt ved den kriteriebaserede tilbagemelding

- Hvordan er elevens og klassens udvikling sammenlignet med tidligere test? Det kan både være relevant at sammenligne med tidligere gennemførte test målrettet til samme klassetrin og test målrettet til andre klassetrin.
- Hvordan er elevens og klassens resultater sammenlignet med landets udvikling hen imod de nationale resultatmål? Bemærk, at du først kan lave denne sammenligning i efteråret, hvor resultaterne på landsplan kan ses.

Læs mere i afsnittet *Hjælpeidler, som må bruges af elever med særlige behov* på [side 10](#).

Efter testen skal du formidle resultaterne mundtligt til eleven

Dialogen kan tage afsæt i disse punkter:

- Sæt fokus på den positive feedback, men fremhæv også udfordringerne.
- Spørg til elevens oplevelse af testen – var der tid nok til at besvare opgaverne? Var eleven nervøs? Hvilke type opgaver følte som lette og hvilke som svære?
- I udskolingen må testresultater ikke anvendes direkte som grundlag for standpunkts- og årskarakterer, men de kan indgå som en del af grundlaget for karaktergivning.
- Ingen test kan teste alt, og du bør vurdere, om testresultatet stemmer overens med din øvrige viden om eleven. I tilbagemeldingen til eleven skal testresultatet derfor ses i samspil med viden, som du har fra andre evalueringer.

- Brug samtalen om testen til at pege på handlemuligheder for eleven.
- Testresultatet bør ikke stå alene, og det bør anvendes konstruktivt og fremadrettet i samspil med den viden, du i øvrigt har om eleven.
- I udskolingen må testresultater ikke anvendes direkte som grundlag for standpunkts- og årskarakterer, men de kan indgå som en del af grundlaget for karaktergivningen.

Brug testresultaterne i det faglige samarbejde

Du må gerne tale med din kollega, en faglig vejleder og personale fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning om elevers testresultater, når det har et pædagogisk eller fagligt formål. Hvis dit klasseteam ønsker at gøre en ekstra indsats i forhold til en eller flere elever, kan teamet få adgang til at se alle testresultater for eleven eller gruppen af elever. Læs mere om, hvem du må dele testresultaterne med, i afsnittet om fortrolighed [side 26-27](#).

Brug testresultaterne i dit samarbejde med din skoleleder

Resultaterne fra nationale test kan danne grundlag for en dialog med din skoleleder om klassen. I dialogen kan du bruge din samlede viden til at uddybe og forklare resultaterne fra de nationale test. Samspillet mellem testresultater fra nationale test og øvrige evalueringsværktøjer kan pege på nogle handlinger, som du og skolelederen kan foretage for at støtte elevernes læring. Det kan både dreje sig om at indsamle mere viden og om bedre muligheder for at understøtte læringen.

Eksempler på handlinger:

- I kan drøfte klassens faglige niveau og klassens udvikling i forhold til tidligere testresultater.
- I kan observere undervisning i klasserne og have samtaler med elever.
- I kan drøfte, om der er behov for ekstra undervisning, hjælpemidler med videre.
- I kan skabe rammer for teamarbejde og anvendelse af vejlednings- og støtteressourcer.
- I kan skabe overblik over klasserne i forhold til de nationale resultatmål og eventuelle kommunale målsætninger.
- I kan igangsætte Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.
- I kan igangsætte samarbejde om forberedelse og udførelse af undervisningen mellem lærere, pædagoger og vejledere.

Hvis du mener, at klassens testresultater ikke afspejler elevernes faglige niveau, kan det være en god ide at dele dine observationer om testsituationen med din skoleleder. Det kan for eksempel være, at der har været uro, tekniske problemer eller manglende koncentration under testen. Din skoleleder kan bedre anvende testresultaterne, når han/hun kender konteksten for resultaterne.

Bag om de nationale test

Formålet med de nationale test

Målet med de nationale test er at styrke evalueringskulturen i folkeskolen og at have et ensartet værktøj, der – ligesom folkeskolens prøver – kan evaluere på tværs af landet.

En stærk evalueringskultur handler blandt andet om, at lærerne systematisk arbejder med at vurdere og reflektere over effekten af undervisningen med henblik på at øge kvaliteten. Eleverne bliver ikke fagligt dygtigere alene af at blive testet. Men de kan blive dygtigere, når der er en stærk evalueringskultur, og når eleverne bliver hjulpet med opfølgning, feedback og forældreinddragelse. De nationale test er blot ét evalueringsværktøj, som kan indgå i dette arbejde.

De nationale test er et supplement

De nationale test skal ikke stå alene. De er et supplement til de øvrige evalueringsværktøjer, som du anvender i din undervisning. Resultaterne fra de nationale test kan indgå i din samlede vurdering af eleverne og af klassen sammen med den viden, du i øvrigt har. Det gælder for eksempel viden fra:

- Den løbende evaluering af undervisning
- Observationer og samtaler
- Faglige eller diagnostiske test
- Afleveringer eller andre produkter.

Disse områder tester de nationale test

I hvert fag tester de nationale test eleverne inden for tre overordnede områder, som kaldes profilområder.

Figur 2: De nationale tests profilområder

FAG/TEST	PROFILOMRÅDE 1	PROFILOMRÅDE 2	PROFILOMRÅDE 3
Matematik	Tal og algebra	Geometri	Statistik og sandsynlighed
Dansk, læsning	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse
Engelsk	Læsning	Ordforråd	Lytning (4. klasse) Sprog og sprogbrug (7. klasse)
Fysik/kemi	Energi og energiomsætning	Fænomener, stoffer og materialer	Anvendelser og perspektiver
Biologi	Den levende organisme	Levende organismers samspil med hinanden og deres omgivelser	At bruge biologien: Biologiens anvendelse, tankegange og arbejdsmetoder
Geografi	Naturgrundlaget	Kulturgeografi	At bruge geografien
Dansk som andetsprog	Ordforråd	Sprog og sprogbrug	Læseforståelse

Testens resultater giver en generel indikation af elevernes faglige niveau i de tre områder af faget.

Resultaterne giver kun begrænset viden om elevernes specifikke færdigheder – for eksempel på målpå niveau – fordi antallet af opgaver inden for hvert målpar kan være lavt. Du får altså ikke specifik viden om, hvilke emner inden for profilområdet der eventuelt giver eleven udfordringer, eller om udfordringen skyldes andet end faglige problematikker.

Her kan du anvende dine øvrige evalueringstilgange til at finde mere specifikke indsatsområder og handlemuligheder for den enkelte elev.

Fag og klassetrin for obligatoriske test

Eleverne i folkeskolen skal gennemføre 10 nationale test fra 2. til 8. klasse. Det er de obligatoriske test, som gennemføres i foråret på følgende klassetrin:

Figur 3: Oversigt over, i hvilke fag og på hvilke klassetrin der gennemføres obligatoriske nationale test

Fag og klassetrin	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Dansk, læsning		X		X		X		X	
Matematik			X			X		X	
Engelsk				X			X		
Fysik/kemi								X	

Frivillige test

Du kan vælge at gennemføre frivillige test med eleverne. En frivillig test kan tages på det klassetrin, testen er målrettet til, men også på klassetrinnet over og under. For eksempel kan en test, der er målrettet til 8. klasse, bruges frivilligt på 7., 8. og 9. klassetrin. Frivillige test kan både tages om foråret og om efteråret. En frivillig test kan dog ikke tages i det forår, hvor den skal tages som en obligatorisk test. Eleverne kan højst tage den samme test tre gange.

Mange lærere bruger de frivillige test, så eleverne kan vænne sig til testformen. Resultaterne fra de frivillige og de obligatoriske test kan sammenlignes, fordi testene er opbygget identisk, og fordi systemet henter opgaver fra samme opgavebank. Det er sjældent en god idé at lade elever tage den samme test med så kort tids mellemrum, at der ikke kan forventes nogen særlig progression hos eleverne mellem de to test. Dette gælder også for de nationale test.

Husk, at testsystemet genererer testresultater ud fra de klassetrin, som testen er målrettet til. Hvis du for eksempel bruger en frivillig test i geografi i 7. klasse, er testresultaterne baseret på testens niveau, som svarer til 8. klasse.

Vær opmærksom på, at din kommune eller skole kan have regler/retningslinjer for anvendelse af de frivillige test.

Særligt ved de nationale test

Sådan udarbejdes opgaverne til de nationale test

Testopgaverne udarbejdes med udgangspunkt i Fælles Mål i faget. Opgaverne laves af medlemmerne af ministeriets opgavekommissioner. Disse medlemmer har praksiserfaring med de nationale test fra undervisning og/eller forskning i faget.

Når testopgaverne er udarbejdet, kvalitetssikres de fagligt, sprogligt og testmetodisk, og de godkendes af ministeriets læringskonsulenter, der også har praksiserfaring med de fag, som de er tilknyttet.

Desuden kvalitetssikres testopgaverne med den statistiske Rasch-model.

Rasch-modellen

Rasch-modellen er en statistisk model, der blev udviklet af den danske matematiker og statistiker Georg Rasch i 1950'erne til læseprøver og intelligencetest. I modellen bliver elevens dygtighed og opgavens sværhedsgrad målt på én og samme skala. Elevens resultat (dygtighed) er defineret som sværhedsgraden på den opgave, hvor eleven har lige stor sandsynlighed for at svare rigtigt og forkert. Selve testen handler altså om at finde ud af, hvor svære opgaverne skal være, for at eleven har 50 procent sandsynlighed for at svare rigtigt. Lidt forenklet kan man sige, at jo sværere en opgave er, desto færre elever kan svare på den – og omvendt.

Man finder opgavernes sværhedsgrad ved at afprøve opgaverne på elever. Det sker altså ikke ved at gætte på, hvad eleverne kan på de forskellige klassetrin. Alle opgaverne er afprøvet på cirka 700 elever, før de tages i brug i det rigtige testsystem.

Afprøvningen bruges også til at analysere og tjekke disse forhold:

1. Sandsynligheden for at svare rigtigt afhænger ikke af faktorer som for eksempel elevens køn. Der er altså ikke opgaver, hvor piger på grund af særlig baggrundsviden har lettere ved at svare rigtigt end drenge eller omvendt.
2. Et rigtigt svar er ikke udtryk for andre faglige færdigheder end netop dén færdighed, der konkret testes i. Nye opgaver skal teste de samme egenskaber/kompetencer som de andre opgaver i opgavebanken.
3. Der er direkte sammenhæng mellem opgavernes sværhedsgrad og elevens dygtighed. Det betyder blandt andet, at opgaver bliver sorteret fra, hvis afprøvningen viser, at ingen elever kan svare korrekt på opgaverne, eller hvis resultaterne tyder på, at eleverne blot gætter sig til svaret. Det kan for eksempel antyde gætteri, hvis elevernes besvarelse af en multiple choice-opgave med fire valgmuligheder fordeler sig med cirka 25 procent svar på alle fire muligheder uanset elevens dygtighed.

Opgavebanken rummer kun opgaver, der lever op til Rasch-modellens krav. Rasch-modellens styrke er, at den testmetodisk sikrer test med høj kvalitet, hvor resultatet er et godt udtryk for elevernes niveau i det testede område. En ulempe ved Rasch-modellen kan være, at opgaverne hver for sig tester et forholdsvis snævert fagligt område. Da de nationale test ikke tester alle områder af fagene, er det nødvendigt, at du supplerer de nationale test med andre evalueringsværktøjer, så du kommer rundt om hele faget. Ingen test kan teste alt på en gang.

Testene er adaptive – de tilpasser sig elevernes niveau

Undervejs i testen er det ud fra Rasch-modellen muligt at bestemme, hvilke opgaver der passer bedst til den enkelte elev. Det er baggrunden for, at eleverne får stillet en lettere opgave, hvis de svarer forkert, og en sværere opgave, hvis de svarer rigtigt i de nationale test. Det kaldes, at testen er adaptiv.

Du kan læse meget mere om, hvordan resultaterne beregnes i *Notat om den adaptive algoritme* på uvm.dk/nationaletest.

For at testene skal kunne tilpasse niveauet undervejs i testen, skal systemet løbende kunne evaluere, om eleverne svarer rigtigt eller forkert. Derfor kan de nationale test kun anvende selvrettende opgaver. Det vil sige opgaver, hvor der kan gives et eller flere entydige svar, og hvor bedømmelsen af svaret ikke kræver et fagligt skøn. Fordelen er, at det sparer en masse tid til rettelser. Ulempen er, at det begrænser, hvordan opgaverne kan se ud, og hvad der kan testes i.

De adaptive test og de dygtige elever

Det er vigtigt at forklare eleverne, at testene er adaptive, og at alle vil få opgaver, de synes er svære. Det gælder især for de dygtige elever, som er vant til at kunne løse de fleste af de opgaver, de får stillet. Testen forløber sådan, at de fleste elever mod slutningen af testen kan svare rigtigt på cirka halvdelen af opgaverne.

Nogle af opgaverne kan virke urimeligt svære. De bliver stillet, fordi eleverne tidligere i testen har svaret korrekt på svære opgaver, og fordi der faktisk er elever, der har svaret korrekt på dem under opgaveafprøvningsen. Alle opgaver er afprøvet, inden de nationale test tages i brug. De opgaver, som ingen elever kan svare rigtigt på, bliver sorteret fra. Selv de umiddelbart meget svære opgaver er der altså elever, der har svaret rigtigt på. En dygtig elev vil også kunne opleve at blive testet i emner, du endnu ikke har undervist i. På den måde udfordres selv de meget dygtige elever.

Når eleverne møder opgaver, som de ikke kan svare på, er det bedst, hvis de svarer med et kvalificeret bud. Et kvalificeret bud indeholder mere information end et blankt svar. Et blankt svar tæller altid som et forkert svar.

De adaptive test og de fagligt svagere elever

For de fagligt svagere elever kan de nationale test give en bedre testoplevelse end ved andre typer af test, hvor alle får de samme opgaver. Ved ikke-adaptive test kan de fagligt svageste elever opleve, at rigtig mange af opgaverne er for svære, mens de nationale test også giver opgaver, som er nemmere for eleven at løse. I modsætning til andre test er vurderingen af svagere elever baseret på, hvad de kan – og ikke bare, hvad de ikke kan.

Læs mere om, hvad du kan fortælle elever og forældre om testen i denne vejlednings [første del](#) – *Praktisk guide til at afvikle testene*.

Det kan de nationale test bruges til

Det kan du som lærer bruge testene til

Du kan bruge testresultaterne til at:

- Få viden om klassens og elevernes faglige niveau inden for de områder af fagene, der testes i. Den viden kan du i samspil med dine øvrige evalueringer bruge til for eksempel at skabe overblik.
- Få øje på elever, som klarer testen markant dårligere eller markant bedre end det, de øvrige evalueringer viser. Det kan give dig anledning til at overveje, om der er behov for en særlig opmærksomhed på de elever. Når en elevs resultat overrasker, er det en god idé at se nærmere på testforløbet, de enkelte opgaver og – for læsetestenes vedkommende – hvor meget tid, eleven brugte.
- Gå i dialog med for eksempel din skoleleder eller skolens vejledere om behov for særlige indsatser eller ressourcer i klassen, hvis klassens placering i forhold til landsgennemsnittet viser et behov for at styrke klassen.
- Få overblik over klassens og elevernes faglige progression inden for profilområderne fra den ene test til den næste. Data fra den kriteriebaserede tilbagemelding kan sammen med øvrige evalueringer indgå i refleksioner om klassens læringsmæssige udvikling i dansk, læsning og matematik – eventuelt i samarbejde med kolleger, vejledere eller ledelse.
- Få et supplement til din faglige vurdering af eleverne til brug for din tilbagemelding til forældrene.

Du kan læse mere om, hvordan du som lærer anvender testresultater i denne vejlednings [anden del](#), *Brug og formidling af testresultaterne*.

Det kan din skoleleder bruge testene til

Din skoleleder kan bruge testresultaterne til at:

- Samarbejde med dig. Læs mere i afsnittet [Brug testresultaterne i dit samarbejde med din skoleleder](#).
- Få et overblik over klassernes niveau i forhold til de nationale resultatmål og eventuelle kommunale målsætninger.
- Supplere sit grundlag for eventuelle samtaler med forældre.

Det kan kommunen bruge testene til

Din kommune kan bruge testresultaterne til at:

- Få et overblik over, hvor skolerne er i forhold til de nationale resultatmål og eventuelle kommunale målsætninger.
- Indgå i en dialog med skolelederen om skolens udvikling. Skolelederen kan i dialogen bringe viden fra skolens øvrige evalueringstilgange i spil sammen med resultaterne fra de nationale test.
- Anvende denne viden til at støtte skolens fremadrettede indsatser.

Det bruger ministeriet testene til

Ministeriet bruger testresultaterne til at:

- Følge udviklingen i folkeskolen i forhold til de nationale resultatmål i dansk, læsning og matematik.
- Følge udviklingen i folkeskolerne med den nationale præstationsprofil.
- Indgå i evaluerings- og følgeforskningsprogrammer til folkeskolereformen.
- Tilrettelægge kvalitetstilsynet med folkeskolerne. Kvalitetstilsynet skal bidrage til at understøtte opfyldelsen af de tre nationale mål gennem dialog med kommuner og skoler.

Det bruger forskere testene til

Forskere kan søge om adgang til anonymiserede testresultater, som de anvender i deres forskningsprojekter. I sådanne projekter kan man for eksempel undersøge sammenhængen mellem testresultaterne og elevernes køn og sociale baggrund eller sammenhængen mellem elevernes testresultater og tidspunktet på dagen, hvor testen afholdes.

Nationale mål for folkeskolen

De tre nationale mål for folkeskolen:

- Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
- Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- Tilliden til og trivsel i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

De tre mål er omsat til fire resultatmål, der måles på landsplan. Som du kan se nedenfor, handler tre af resultatmålene om de nationale test.

De fire nationale resultatmål for folkeskolen:

1. Mindst 80 procent af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test.
2. Andelen af de allerdygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år.
3. Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test for læsning og matematik skal reduceres år for år.
4. Elevernes trivsel skal øges.

Forskellen på norm- og kriteriebaserede tilbagemeldinger

I alle fag kan de nationale test vise, hvordan en elev og en klasse har klaret sig i testen sammenlignet med landsresultaterne fra 2019. Denne måde at vise resultaterne på kaldes en normbaseret tilbagemelding.

Elevernes resultater vises i testsystemet på pointskalaen, der går fra 0-50 point.

Det er ikke meningen, at elever og forældre skal have oplyst de specifikke point på skalaen. Det skyldes dels, at der altid er større usikkerhed tilknyttet en skala med så mange niveauer, og dels at resultatet ikke skal forveksles med en karakter.

I formidlingen til elever og forældre bliver skalaen derfor omsat til fem kategorier, også kaldet femtrinsskalaen:

- Klart over middel
- Over middel
- Middel
- Under middel
- Klart under middel

Femtrinsskalaen viser, hvordan eleven har klaret sig i testen sammenlignet med landsresultaterne fra 2019:

- Hvis en elev har fået resultatet *Klart under middel*, har eleven klaret sig på niveau med de 10 procent af eleverne med de laveste testresultater i 2019.
- Hvis en elev har fået resultatet *Under middel*, har eleven klaret sig bedre end 10 procent af eleverne i 2019 og på niveau med de 25 procent af eleverne med de næstlaveste testresultater i 2019.
- Hvis en elev har fået resultatet *Middel*, har eleven klaret sig bedre end 35 procent af eleverne i 2019 og på niveau med de 30 procent af eleverne med et middel testresultat i 2019.
- Hvis en elev har fået resultatet *Over middel* har eleven klaret sig bedre end 65 procent af eleverne i testen i 2019 og på niveau med de 25 procent af eleverne med de næsthøjeste resultater i 2019.
- Hvis en elev har fået resultatet *Klart over middel* har eleven klaret sig bedre end 90 % af eleverne i testen i 2019 og på niveau med de 10 procent af eleverne med højeste resultater i 2019.

Kriteriebaseret tilbagemelding viser elevens faglige niveau

I dansk, læsning og matematik kan resultaterne vises som en kriteriebaseret tilbagemelding. Den kriteriebaserede skala har seks niveauer. Her vises resultatet som et udtryk for elevernes faglige niveau i de dele af fagene, som testes.

De seks niveauer på den kriteriebaserede skala er:

- Fremragende præstation
- Rigtig god præstation
- God præstation
- Jævn præstation
- Mangelfuld præstation
- Ikke tilstrækkelig præstation.

Skalaen er oprindeligt udarbejdet i samarbejde med ministeriets opgavekommissioner. De har udvalgt repræsentative opgaver i hvert profilområde og vurderet, hvor mange af disse opgaver en elev bør kunne besvare rigtigt på hvert trin på skalaen.

I skoleåret 2020/21 er tilbagemeldingerne i hvert profilområde samlet til én samlet tilbagemelding i hele testen. I den forbindelse er den kriteriebaserede tilbagemelding justeret så, at de seks niveauer fortsat kan anvendes til vurdering af elevers faglige progression inden for de testede områder.

De normbaserede og de kriteriebaserede tilbagemeldinger kan ikke umiddelbart sammenlignes

Selv om alle resultaterne stammer fra den samme test, er det svært at sammenligne elevernes resultater direkte. Resultaterne giver nemlig forskellig information om eleven.

Den normbaserede skala viser, hvordan eleven klarer sig sammenlignet med landsresultatet fra 2019. Den viser ikke, hvor eleverne er i forhold til et bestemt fagligt niveau.

Den kriteriebaserede skala viser derimod, hvordan eleven klarer sig ud fra en faglig vurdering af, hvad der kendetegner gode og mindre gode faglige præstationer i testen.

Derfor kan en elev for eksempel godt få det bedste resultat på den normbaserede skala ("klart over middel") uden at opnå det bedste resultat på den kriteriebaserede skala ("fremragende").

Usikkerhed ved resultaterne

Der er usikkerhed ved måling i alle test og prøver – også de nationale test. Det skyldes, at elevernes besvarelser er præget af en vis grad af tilfældighed. Alle elever kan for eksempel komme til at svare forkert på en opgave, som de godt kan løse, eller de kan tilfældigvis svare rigtigt på en svær opgave. Elever kan også have en dårlig dag, hvor det, der lige er sket i frikvarteret, betyder mere end den test, de sidder med, og derfor svarer de mere vilkårligt. Derudover er der altid usikkerhed forbundet med test, der måler elevens faglige niveau ud fra en begrænset mængde opgaver. Usikkerheden ved elevernes testresultater bliver mindre des flere opgaver, eleverne når at besvare.

Usikkerheden i de nationale test, og i øvrige test og prøver, er lavere for grupper af elever, for eksempel klasser, skoler og kommuner.

Det er især på elevniveau, at den statistiske usikkerhed har betydning. I næste afsnit kan du læse om usikkerheden på elevniveau.

Usikkerheden for den enkelte elevs testresultat

På den kriteriebaserede skala med seks niveauer betyder usikkerheden helt konkret, at når nogle elevens faglige niveau er tæt på grænsen mellem to niveauer, bliver det mindre sikkert, om eleven for eksempel er "god" eller "rigtig god."

Det resultat, der vises i testsystemet, er det mest sandsynlige. Det er beregnet ud fra de svar, som eleven har afgivet i testen. Men det er aldrig helt sikkert, om det svarer til elevens rigtige faglige niveau.

I testsystemet angives usikkerheden på den enkelte elevs testresultat. Usikkerheden på den enkelte elevs testresultat vil for mange elevens vedkommende betyde, at det ikke med sikkerhed kan afvises at testresultatet ligger i niveauet under eller niveauet over. Det er dog vigtigt at fastholde, at det opnåede testresultat er det mest sandsynlige baseret på elevens besvarelser.

Du kan bidrage til et sikkert testresultat

I de fleste test beregnes og vises den statistiske usikkerhed ikke. Hverken mens der testes eller bagefter. Men der er statistisk usikkerhed i alle test og prøver. I de nationale test er farvemarkeringerne i testsystemet en hjælp til at se, hvilke resultater der har en acceptabel sikkerhed – og hvilke der ikke har.

Du kan ved hjælp af farvemarkeringerne selv være med til at sikre, at resultaterne i de nationale test bliver så sikre som muligt.

I starten af et testforløb er testen markeret rød. Det betyder, at der ikke er beregnet et testresultat for eleven endnu. 40 minutter efter teststart er elevernes testforløb enten gult eller grønt. De gule markeringer betyder, at der kan beregnes et testresultat, men at usikkerheden er højere end det niveau, der tilstræbes. De grønne markeringer betyder, at der kan beregnes et testresultat. Eleven har svaret på nok opgaver og har besvaret dem i et svarmønster, der gør, at testen kan beregne elevens dygtighed med en fornuftig sikkerhed.

Hvis testresultatet er gult, kan du gøre dette:

- Du kan afslutte testen alligevel.
- Du kan forlænge testen med 15 minutter (det kan du eventuelt gøre flere gange).
- Du kan forsætte testen en anden dag.

Som lærer må du vurdere, om længere testtid kan give et mere sikkert resultat. Hvis eleverne for eksempel bruger meget lang tid på hver opgave, kan det være en god idé at forlænge tiden. Men hvis eleverne har ændret adfærd undervejs, for eksempel har mistet koncentrationen eller er blevet trætte, er det ikke sikkert, at længere tid giver et mere sikkert resultat.

Den ekstra tid står ikke altid mål med den sikkerhed, der kan opnås. Har du mange elever i klassen, som ikke går i grøn, kan det skyldes elevernes testadfærd eller andre forhold under testen, der har påvirket elevernes besvarelser. Så kan det være en god idé at arbejde mere med, hvordan eleverne får den bedst mulige test. Se denne vejlednings [første del](#) - *Praktisk guide til at afvikle testene*.

De gule resultater kan godt være rigtige – men der er større sandsynlighed for, at resultatet er mere usikkert i forhold til de grønne. Den viden kan du tage med i dialogen med elever og forældre.

Det har mindre betydning, at nogle elever ikke går i grøn, når man ser på resultater for klasser, skoler, kommuner eller nationalt niveau.

Elevernes adfærd under testen har stor betydning for resultaternes sikkerhed

Sikkerheden af resultatet påvirkes ofte af disse scenarier:

- Hvis eleverne ikke koncentrerer sig og derfor svarer tilfældigt.
- Hvis eleverne svarer blankt på for mange opgaver. En ikke besvaret opgave tæller altid som en forkert besvarelse, og muligheden er udelukkende beregnet til de tilfælde, hvor "klappen går ned", og eleverne har brug for at få en ny opgave. I disse særlige tilfælde kan de trykke "svar/næste" og dermed undgå at besvare opgaven.
- Hvis eleverne tænker meget længe over hver opgave og ikke når tilpas mange opgaver til, at testsystemet kan beregne et sikkert resultat.

Det er en god idé at tale med eleverne om dette inden testen, så resultaterne bliver så sikre som muligt.

Læs mere i [vejledningens første del](#), der giver gode råd til arbejdet før og under testene.

Testopgaverne og -resultaterne er fortrolige

Det er ikke lovligt at offentliggøre testopgaver, hverken mundtligt eller skriftligt. Dette gælder også i tilbagemeldingen til elever og forældre. Det skyldes, at testopgaverne bruges igen. Hvis testopgaverne bliver kendt, for eksempel fordi de står i lærebøger, ændres deres sværhedsgrad (de bliver lettere), og de får mindre værdi i testen. Testresultatet bliver mere usikkert, hvis opgaverne er nemmere end forudsat. Hvis opgaverne generelt er kendt, skal der betales for at udvikle nye testopgaver.

Hvis du har kommentarer og forslag til forbedringer til opgaver, er du velkommen til at sende dem til ministeriet, som vil undersøge opgaverne nærmere. Kontaktoplysninger finder du på ministeriets hjemmeside uvm.dk/nationaletest.

Også resultaterne af testene er fortrolige. Det skyldes, at resultaterne ikke skal lægges til grund for ranglister over skoler og elever. Anonymiserede testresultater må heller ikke offentliggøres.

Du må gerne tale med forskellige fagpersoner om resultaterne

Du må gerne tale med din kollega, en faglig vejleder, personale fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og skolelederen om elevers testresultater, når det har et pædagogisk eller fagligt formål. Hvis dit klasseteam ønsker at gøre en ekstra indsats overfor én eller flere elever, må teamet også gerne se alle testresultaterne for den enkelte elev eller for gruppen af elever.

Udveksling af testresultater

Testresultater må – hvis den modtagende medarbejder har brug for oplysningen i sit arbejde – gerne udveksles mellem disse personer:

Lærere	og andre lærere på egen skole, lærere på andre skoler i kommunen og lærere i andre kommuner
	og skolelederen på skolen
	og faglige vejledere, for eksempel matematikvejledere
	og ministeriets læringskonsulenter
Skoleledere	og lærere på egen skole og lærere på andre skoler i kommunen
	og andre skoleledere i kommunen og på tværs af kommuner
	og skolebestyrelsen på skolen
	og ministeriets læringskonsulenter
Forvaltningen	og kommunens medarbejdere samt kommunalbestyrelse
	og andre kommuner samt deres kommunalbestyrelser
	og ministeriets læringskonsulenter

Ovenstående liste er ikke udtømmende. Hvis du er i tvivl om, hvorvidt du må videregive et testresultat, så spørg din skoleleder. Du kan læse mere om reglerne for fortrolighed om testopgaver og -resultater i folkeskoleloven.

Læs mere

På uvm.dk/nationaletest kan du læse mere om testene og se de andre vejledninger vedrørende de nationale test:

Vejledning om de nationale test

- til lærere i alle fag

Vejledning om de nationale test

- til skoleledere

Vejledning om de nationale test

- til kommuner

Nationale test

- information til forældre

På testogprøver.dk kan du finde demoopgaverne og teknisk vejledning om testene.

Kontaktoplysninger

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Kontor for Prøver, Eksamen og Test
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Telefon 3392 6100
Telefontiden er dagligt mellem kl. 9.00 – kl. 14.00

E-mail: nationaletest@stukuvm.dk

